

Pr. lect. univ. dr. Costel Toma,
Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie,
Departamentul de Teologie,
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați,
Centrul de Cercetare Teologică Ortodoxă Interdisciplinară
„Sf. Trei Ierarhi”

**CONTRIBUȚIA
SFÂNTULUI SIMEON NOUL TEOLOG
ÎN CLARIFICAREA DOGMEI SFINTEI TREIMI,
DUPĂ 650 DE ANI
DE LA CREZUL DE LA NICEEA (325)**

„Scrisoare către un monah care îl întrebase: cum desparți pe Fiul de Tatăl? Prin raționament sau în realitate? În care vei afla o bogăție teologică ce răstoarnă blasfemia aceluia”¹.

*Ἐπιστολή πρὸς μοναχόν
ἐρωτήσαντα Πῶς χωρίζεις τὸν
Υἱὸν ἀπὸ τοῦ Πατρὸς, ἐπινολᾷ ἢ
πράγματι; Ἐν ᾗ εὐρήσεις πλοῦτον
θεολογίας ἀνατρεπούσης τὴν αὐτοῦ
βλασφημίαν (Imnul 21)².*

Abstract: *The foundation of existence and the reality we live in is the Holy Trinity. The world is a manifestation of the love of the Holy Trinity. Through the Son of God man*

1. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, în: *Scrieri I*, studiu introductiv și traducere diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1998, p. 51.

2. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIE, *Hymnes II*, (*Hymnes 16-40*), coll. *Sources Chrétiennes*, no 174, texte critique par Johannes Koder, traduction et notes par Louis NEYRAND, Paris, 1971, Les Éditions du Cerf, Paris, 1971, pp. 130-168.

knows the meaning of his existence and embraces the prospect and offer of eternal life proposed by God. By rising from the dead, Jesus Christ proved his divinity and, after preparing his apostles, revealed to them the goal and ideal of human life: a pure life, a vine in love, in forgiveness, in peace, in prayer, in preparation for the endless joy of eternal life near the Persons of the Holy Trinity, with the Father and the Son and the Holy Spirit, the expression of the highest love that can exist. Therefore the love of the Holy Trinity is a model that does not develop from small to large or from one person to two and then to three. It is love that is so close that it is union, and it is three persons because love could not be conceived in terms of the existence of one person. If the Persons of the Holy Trinity are eternal, and the birth of the Son and the procession of the Holy Spirit are eternal, from here we understand that in the Holy Trinity what is now is eternal. "Those that are always united and always the same cannot be first or second to each other".

Keywords: Holy Trinity, birth, Unity, people, love.

Prin scrierile sale, Sfântul Simeon Noul Teolog contribuie substanțial la clarificarea și expunerea în duhul tradiției ortodoxe a dogmei Sfintei Treimi. Teologia sa reprezintă încă un răspuns la întrebarea modului „nașterii din veci” și dacă nu cumva această împărtășire a aceleiași ființe divine de la Dumnezeu Tată către Fiul poate fi supusă întrebării despre durata acestei împărtășiri. Sfântul Simeon a sesizat subtilitatea întrebării: dacă Îl separi pe Fiul de Tată în realitate sau numai în rațiune, și de aceea el, inspirat fiind, evită ambele capcane și astfel, prin răspunsul său (imnul 21), clarifică în chip duhovnicesc și ortodox această aparentă inadvertență.

Preliminarii

Despre Persoanele Sfintei Treimi au scris mai mulți Părinți și Scriitori ai Bisericii. Sf. Atanasie cel Mare aprofunda taina întrupării Fiului lui Dumnezeu în umanitate în *Tratat despre întruparea Cuvântului*³. Sfântul Vasile cel Mare scria și el despre dumnezeirea Fiului, în lucrarea *Împotriva lui Eunomie*⁴, și despre dumnezeirea Sfântului Duh, în

3. SFÂNTUL ATANASIE CEL MARE, *Cuvânt împotriva elinilor, Tratat despre întruparea Cuvântului, Trei cuvinte împotriva arienilor*, traducere din limba greacă veche, studiu introductiv și note de Pr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010, p. 131.

4. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, „Împotriva lui Eunomie”, în: *Scrieri dogmatice și exegetice*, col. *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 4, s. n., traducere din limba greacă

lucrarea *Despre Sfântul Duh*⁵. Primele secole ale creștinismului au fost acelea în care au fost atacate dumnezeirea Fiului, prin Arie și Eunomie și dumnezeirea Sfântului Duh, prin Macedonie și alți eretici.

Dacă Eunomie îmbrățișa un subordinaționism evident prin cuvintele: „Unul este primul, iar Celălalt este al doilea”⁶, Sf. Vasile cel Mare demonstrează contrariul și explică faptul că:

„Este imposibil ca Dumnezeu universului să nu Se afle din veșnicie împreună cu Chipul Său care strălucește de dincolo de timp și să nu aibă legătură [cu Acesta], nu doar mai presus de timp, ci și mai presus de toate veacurile. De aceea se vorbește despre «pecetea ființei [Lui]» și despre «strălucire», pentru a înțelege această relație și pentru a fi lămurii despre *deoființime*⁷ – Τὸ ὁμοούσιον”.

În lucrarea sa *Împotriva lui Eunomie*, Sfântul Vasile cel Mare afirmă că „Ființa lui Dumnezeu este nenăscută, nu însă și că nenașterea este ființa ei”⁸. De altfel, același ierarh punctează: „Tatăl nu este superior Fiului nici după vreo deosebire a ființei⁹, nici după vreo întâietate temporală”¹⁰. El împărtășește concepția potrivit căreia:

„În Dumnezeu-Tatăl și în Dumnezeu-Fiul substanța sau ființa nu-i mai bătrână decât Ei înșiși, nici situată deasupra Lor, așa încât persoanele divine nu pot fi socotite Una mai mare decât cealaltă, căci ar fi mai mult decât nelegiuire să cugeți sau să spui așa ceva”¹¹.

În schimb, se poate afirma că:

de ierom. Policarp Pârului și Pr. Dumitru Fecioru, Editura Basilica a Patriarhiei Române, note de București, 2011, pp. 57-171.

5. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Despre Sfântul Duh*, col. *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 12, traducere, introducere, note și indice de Pr. Constantin Cornițescu, Pr. Teodor Bodogae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988, pp. 15-92.

6. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, „Împotriva lui Eunomie”, p. 102.

7. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, „Împotriva lui Eunomie”, p. 102.

8. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, „Împotriva lui Eunomie”, p. 86.

9. Sf. Vasile va mai folosi și termenii *συνφυής* – *conatural, con-genital* (II, 15); *τὸ ὁμοφύες τῆς οὐσίας* = *conaturalitatea ființei* (II, 28).

10. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, „Împotriva lui Eunomie”, p. 103.

11. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistole*, col. *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 3, s. n., traducere din limba greacă, introducere și note de pr. Teodor Bodogae, Editura Basilica, București, 2010, p. 126.

„Fiul se naște perpetuu, mai presus de timp, din veșnicie din Tatăl. Așadar, nu se poate concepe că a fost vreodată «un timp când Fiul nu exista»”¹².

Vorbind de unirea dintre Tatăl și Fiul, Sfântul Vasile arată că:

„Fiul și Tatăl sunt uniți în mod desăvârșit, fără a exista vreun interval între Ei. Dacă niciun element mediu nu-I desparte (pe Cei Doi), prin ce porțiță și-a făcut loc, pe nesimțite, blasfemia celor care afirmă că Fiul a fost adus la existență din nimic?”¹³.

Și adaugă:

„Ființa Tatălui nu a fost împărțită, așa încât de la Tatăl să treacă și la Fiul, așa cum se întâmplă cu pomii când rodesc fructe, ci chipul nașterii dumnezeiești nu se poate explica și nici înțelege cu cugetarea omenească”¹⁴.

Amestecând unele expresii biblice, cele din Ioan 1, 1 și Psalmul 109, 3, Eunomie, cel care contesta dumnezeirea Fiului lui Dumnezeu, încerca să tragă o concluzie, cel puțin ciudată, aceea că dacă Fiul „era”, nu ar fi corect a se spune „S-a născut”, și dacă „S-a născut”, înseamnă că nu era înainte de a Se fi născut. Ceea ce pentru Sf. Vasile este de neacceptat. Iată cum combate această dilemă, aparent imbatabilă, ierarhul Capadociei:

„Eunomie punea în antiteză versetul din Ioan 1, 1: «Și Cuvântul era la Dumnezeu» cu textul din Psalmul 109, 3, și anume: «Din pânțece, mai înainte de Luceafăr Te-am născut». Pune deci în antiteză expresia «era», cu expresia «Te-am născut» și susține că cele două expresii se anulează reciproc. Dacă Fiul «era», înseamnă că nu S-a născut, și dacă Fiul «se naște», înseamnă că nu exista din veșnicie. La această aparentă dilemă, intervine Sf. Vasile cel Mare și lămurește astfel: „Vom spune că Fiul și «era», și «a fost născut». Însă «a fost născut» înseamnă cauza de la care Își are începutul existenței, iar «era» semnifică existența Sa mai presus de timp și dinainte de veacuri”¹⁵.

Aceste dezbateri au revenit în veacul al XI-lea, de vreme ce în Constantinopol, cu câteva zeci de ani mai devreme de perioada Schis-

12. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, „Împotriva lui Eunomie”, p. 103.

13. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, „Împotriva lui Eunomie”, p. 131.

14. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistole*, p. 127.

15. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistole*, p. 141.

mei de la 16 iulie 1054, aceste preocupări ale unor teologi sau mai puțin teologi, reprezentau puncte de interes pe agenda dezbaterilor teologice.

Sfântul Simeon Noul Teolog se bucura, printre contemporanii săi, de o autentică apreciere și era socotit o autoritate duhovnicească în Constantinopol, fără să fie recunoscut ca o personalitate cu pregătire și instruire instituțională. În urma unei întâlniri, pe care a avut-o cu sincelul Ștefan, fost episcop de Nicomidia, pe care, de altfel, din discreție, nu îl numește, tocmai pentru a nu tulbura oficialitățile ecleziale bizantine de la începutul secolului al XI-lea, pe la anul 1003, este invitat să răspundă unei întrebări extrem de sofisticate, delicate și aparent fără vreo urmă de logică. În urma acestei interogații, pregătindu-se cu multă rugăciune și cercetare, Sfântul Simeon a formulat un text, cunoscut astăzi ca *Imnul 21*.

1. Importanța dogmatică a Imnului 21.

Importanța acestui text este evidentă și, printre alte învățături, descoperim sublimul dogmei Sfintei Treimi în contextul în care la Curtea Imperială exista un astfel de interes. De asemenea, Scrierile Sf. Simeon sunt extrem de actuale, iar dezbaterile teologice din *Imnul 21* se configurează drept o poziționare a teologiei secolelor X și XI în matca Ortodoxiei tradiționale, cu doar câteva zeci de ani înainte de Marea Schismă. Întrebări care sfidau Taina de negrăit a Sfintei Treimi, ca ecou și poate reminiscențe din secolele dezbaterilor trinitare, se prefigurează, cu entuziasm, și în mințile unor credincioși care încercau să înțeleagă, cu rațiunea, taina mai presus de rațiune a Sfintei Treimi.

El subliniază că „nașterea” nu este supusă timpului și prin urmare nici nu are un început și nici nu s-a terminat. Formularea din *Crezul* de la Niceea este astfel pusă într-o lumină nouă. Formula de perfect compus „S-a născut” poate fi uneori înțeleasă de unii, cum a și fost de fapt, ca o invitație de a înțelege în mod pur teoretic termenul, și anume că deși este „din veci”, tot este o acțiune care, după rezonanța sa semantică, stabilește o distincție între Cel care naște și Cel care este născut.

De fapt aici era întrebarea singelului Ștefan, dacă „nașterea” reprezintă o separație între Născător și Născut, de vreme ce sunt două persoane distincte, iar unitatea de ființă nu ajută înțelegerea în ce privește distincția ipostatică.

Observația pe care o introduce Sfântul Simeon arată înalta sa teologie și aleasa sa viață duhovnicească. El înțelege că Fiul lui Dumnezeu nu este despărțit de Tatăl prin raționament, ci prin persoană. Și nu introduce nici o umbră de subordinaționism. Fiul este despărțit de Tatăl în realitate, dar nu prin fire. Și nu este aceeași persoană după ipostas.

ὁ Θεός, ὁ συνυπάρχων φύσει,

– Dumnezeu, Cel ce subziști prin fire.

ὁ προάναρχος Θεῷ τῷ συνα-
νάρχῳ

– dinainte de veci cu Dumnezeu
Cel pârtaș de eternitatea Ta,

Υἱῷ καὶ Λόγῳ, τῷ ἐκ σοῦ
γεννηθέντι,

– Cu Fiul și Cuvântul Cel născut
din Tine,

οὐκ ἐπινοίᾳ ἐκ σοῦ χωριζομένῳ,

– despărțit (χωριζομένῳ) de Tine
nu prin raționament (ἐπινοίᾳ)

ἀλλὰ πράγματι ἀχωρίστῳ σου
ᾧ.

– **dar care e în realitate nedes-
părțit de Tine**

Εἰ δέ καὶ χωρίζεται, ἀλλ’ οὐ τῇ
φύσει,

– Căci chiar dacă este despărțit,
nu este prin fire (φύσει)

τῇ ὑποστάσει δέ μᾶλλον, εἴτ’ οὖν
προσώπῳ,

– Ci mai degrabă prin ipostas sau
prin persoană

(ὑποστάσει -προσώπῳ)

τό γάρ πράγματι ἀσεβῶν καὶ
ἀθέων,

– **fiindcă a spune că e despărțit
în mod real, e propriu necre-
dincioșilor și ereticilor,**

τό δ’ ἐπινοίᾳ ὅλως ἐσκοτισμένων.

– iar (a spune că e despărțit) prin
închipuire, e propriu celor cu to-
tul întunecați

Ἔχει γάρ ὁ νοῦς γεννώμενον τόν
λόγον

– Căci mintea are Cuvântul năs-
cându-Se

ἀπαύστως πάντως καὶ πως
κεχωρισμένον

– neîncetat și deci deosebit.

εἰ δέ γεννᾶται καὶ προέρχεται
ὄντως
καὶ κεχώρισται ἐνυποστάτῳ
λόγῳ¹⁶,
ἀλλὰ καὶ μένει τοῦ γεννήσαντος
ἔνδον,

– Iar dacă Se naște, (El) și iese cu
adevărat
– și e deosebit ca Cuvânt ipos-
tatic¹⁷.
– Dar și rămâne înăuntrul Celui ce
L-a născut.

Această înțelegere nu este proprie decât celor ce au primit Duhul
lui Dumnezeu. Explică, astfel, că o înțelegere neluminată de Dumnezeu
nu poate primi cele dumnezeiești. Duhul Sfânt este comoara care adu-
ce lumina înțelegerii suprarăionale.

Εἰ γὰρ ἀληθῶς τὸν θησαυρόν οὐκ
ἔχεις,
ὄνπερ ὁ κόσμος οὐ δύναται
χωρῆσαι,
εἰ οὐπω ἔλαβες δόξαν τῶν
ἀλιέων,
ἦν οἱ λαβόντες Θεόν ἔλαβον
ὄντως,
καταλείψεις κόσμον καὶ τὰ ἐν
κόσμῳ,
ὄξυποθήσεις, δράμεις πρό τοῦ
κλεισθῆναι
πύλας βίου σοι καὶ τοῦ τῆδε
θεάτρου,
καὶ διαλυθῇ ἡ πανήγυρις, οἴμοι,
καὶ συσκοτάσει ἥλιος καὶ τὰ
ἄστρα
καὶ γῆ παρέλθει καὶ ἀνοιχθῇ ὁ
ἄδης
καὶ τό πᾶν γενήσεται σκότος καὶ
χαos¹⁸

– Căci dacă nu ai cu adevărat
această comoară
– pe care lumea nu poate să o în-
capă,
– dacă nu ai primit încă slava pes-
carilor,
– pe care cei ce au primit-o, cu ade-
vărat l-au primit pe Dumnezeu
– atunci părăsește păcatul și cele
din lume
– și aleargă repede înainte de-a ți
se închide
– porțile vieții și ale teatrului de
aici,
– și de-a se sfârși – vai – târgul
– și de-a se întuneca soarele și
stelele
– și de-a trece pământul și de a se
deschide iadul.
– și toate să se facă întuneric și
haos¹⁹.

16. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIE, *Hymnes II*, (Hymnes 16-40), pp. 132.

17. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 52.

18. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIE, *Hymnes II*, (Hymnes 16-40), pp. 144.

19. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 57.

2. Termenul: *ὅτι ἀεί γεννήτωρ* – *pururea născător*

Teologia Sfântului Simeon merge dincolo de ispita de a încerca să înțeleagă Taina lui Dumnezeu cu instrumentele rațiunii. Oricine ar întreba despre cum este posibilă o acțiune în afara oricărui timp, nimeni nu primește răspunsul decât în Duhul Sfânt, prin descoperire. Și dacă, nemaifiind timp, adică „mai înainte de toți veci“, cum de este posibilă mișcarea, adică „nașterea“. Nu sunt incompatibile cele două noțiuni, „veșnicia“ și „nașterea“? Adică, dacă din veci există o realitate, cum ar putea în timp să se schimbe acea realitate? Nu și-ar pierde statutul de realitate veșnică prin schimbare? Adică, prin naștere? Și dacă se schimbă, nu ar însemna că nu mai este o realitate veșnică? Că de fapt aceasta este întrebarea singurului, dar este formulată mai sistematic (cum Îl separi pe Fiul de Tată? În realitate sau în raționament?).

Această „naștere“ este numită naștere în mod convențional, ca să arate paternitatea și filiația. Dar termenul „naștere“, în cazul acesta, reprezintă cu mult mai mult decât într-un limbaj uzual rațional. De fapt, pentru „nașterea din veci din Tatăl“, termenul de „naștere“ nu poate, prin sărăcia termenului, să definească consistența și realitatea dumnezeiască din spatele acestui cuvânt.

În tratatul *Despre Sfântul Duh*, Sfântul Vasile cel Mare spune că: „după cum în Fiul vedem pe Tatăl, la fel în Duhul (Sfânt) vedem pe Fiul. Închinarea în Duh luminează mintea noastră“²⁰. Deci, a înțelege și a trăi tainele lui Dumnezeu, atât cât este îngăduit de Dumnezeu, este un har și un dar de la Dumnezeu. Sfântul Simeon, în același duh al invocării puterii Duhului Sfânt, precizează că luminarea cugetului vine tot de la Duhul Sfânt:

καὶ τότε γνώσῃ, φίλῃ ψυχῇ, καὶ μάθῃς, ὅτι οἱ μὴ ἔχοντες Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ	– căci atunci vei cunoaște, prietene suflet, și vei învăța – căci cei ce nu au Duhul Cel dumnezeiesc,
--	--

20. SF. VASILE CEL MARE, *Despre Sfântul Duh*, în col. *Părinți și Scriitori Bisericești*, 12, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, traducere de Pr. Constantin Cornițescu și Pr. Teodor Bodogae, București, 1998, p. 78.

έν διανοίᾳ λαμπάδος δίκην λάμ- πον	– luminând în cuget ca un sfeșnic.
καί έν καρδίᾳ ένοικοῦν άνεκ- φράστως	– și în inimă locuind în chip ne- grăit
τῷ αἰωνίῳ παραπέμπονται σκότει.	– vor fi trimiși în veșnicul întune- ric
Καί γάρ τό Πνεῦμα ὁ Κύριος ὑπάρχει,	– căci „Domnul este Duhul“ (In 4:24)
Πνεῦμα δ' ὁ Θεός, ὁ Πατήρ τοῦ Κυρίου,	– Dar Duh e și Dumnezeu, Tatăl Domnului,
έν πάντως Πνεῦμα, οὐδέ γάρ διαιρεῖται.	– Duhul fiind unul, căci nu se poa- te împărți.
Τοῦτο ὁ ἔχων ὄντως ἔχει τά τρία,	– Deci cei ce-L au pe Acesta, au pe Cei Trei.
ἀλλ' άσυγχύτως, εἰ καί άδιαιρέ- τως.	– În chip neconfundat, deși ne- împărțit
Ἔστι γάρ Πατήρ' καί πῶς Υἱός ὑπάρξει;	– Căci este Tatăl și cum ar fi El Fiu?
Ἔστι γάρ άγέννητος τό κατ' ούσίαν,	– Fiindcă este nenăscut prin ființă.
ἔστι τε Υἱός' καί πῶς γένηται Πνεῦμα;	– Și există Fiul, și cum s-ar naște Duhul?
Πνεῦμα τό Πνεῦμα' καί πῶς Πατήρ φανέϊται; ²¹	– Duhul este Duh; și cum s-ar ară- ta ca Tată? ²²

Sfântul Simeon introduce o formulă prin care întreaga explicație despre separarea mentală sau reală a Fiului de Tată capătă sens și înțelegere. Îl numește pe Dumnezeu-Tatăl „*αεί γεννήτωρ*” – *pururea Născător*”, ceea ce oferă o cu totul altă perspectivă asupra relației din-
tre persoanele Sfintei Treimi, asupra ființei divine, asupra unicității și
unității ființei divine, asupra relației dintre persoanele Sfintei Treimi
și relației cu timpul, cu spațiul, cu creația, cu natura harului dumneze-
iesc, cu dinamismul și Taina iubirii dintre Persoanele dumnezeiești și
modelul unității ființei divine. Sfântul Simeon, explică:

21. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIE, *Hymnes II, (Hymnes 16-40)*, pp. 146.

22. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 57.

Πατήρ ὁ Πατήρ, ὅτι αἰί γεννήτωρ ²³	– Tatăl este Tată, pentru că este pururea Născător ²³
πῶς δέ γίνεται ἡ αἰί γεννησία;	– Dar, cum are loc nașterea veșnică?
Ὅτι τοῦ Πατρὸς οὐ χωρίζεται ὅλως	– Pentru că Fiul nu Se desparte deloc de Tatăl
καὶ ὅλος προέρχεται ἀνερμη- νεύτως,	– și provine întreg din El în chip netălcuit
πάντοτε μένει ἐν τῷ πατρικῷ κόλπῳ	– și rămâne totdeauna în sânul părintesc
καὶ προέρχεται πάντοτε ἀνε- κφράστως.	– și iese totdeauna în chip ne- rostit
Υἱὸς ἐν Πατρὶ ἀενάως ὁρᾶται	– Fiul se vede neîncetat în Tatăl
γεγεννημένος, ἀλλὰ συνηνωμέ- νος ²⁴	– Născut din El, dar <i>unit</i> cu El.
καὶ ἐν Υἱῷ γὰρ ὁ Πατήρ καθο- ρᾶται	– Dar și Tatăl se vede în Fiul,
ἀδιαστάτως, ἀτόμως, ἀχωρίσ- τως.	– nedistanțat, netăiat, nedespăr- țit.
Υἱὸς ὁ Υἱός, ὅτι αἰί γεννᾶται	– <i>Fiul este Fiu pentru că Se naște pururea</i>
καὶ πρό αἰώνων ἐστὶ γεγεννη- μένος,	– și este născut dinainte de veci,
προερχόμενος οὐ τέμνεται τῆς ρίζης,	– ieșind <i>nu se taie</i> de rădăcină,
ἀλλὰ καὶ χωρὶς ἀχώριστος τυγχάνει	– dar <i>este și aparte</i> , nedespărțit însă
καὶ ἡνωμένος ὅλος Πατρὶ τῷ ζῶντι	– și unit întreg cu Tatăl cel Viu
αὐτός τε ζωὴ πᾶσι τό ζῆν παρέχων. ²⁴	– și fiind El Însuși Viața, dăruiește viață tuturor.

23. Pr. Dumitru STĂNILOAE, *Imnele iubirii dumnezeiești*, Editura Institutului Bi-
blic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2017, p. 213.

24. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIEEN, *Hymnes II, (Hymnes 16-40)*, pp. 146.

Și pentru că Fiul Se naște din Tatăl care este „Pururea Născător“, și Fiul, la rândul Său, este numit ca Unul care „Se naște pururea“, adică este numit: *ἀεὶ γεννᾶται* – *Cel ce se naște pururea*.

Și în primul *Discurs Teologic*, Sf. Simeon arată că *cele ce sunt pururea unite și pururea la fel, nu pot fi schimbate*. Dacă între Tatăl și Fiul este o unitate și o realitate din veci, această unitate și această realitate rămân în veci identice. Deci, dacă există unitate din veci între Persoanele Sfintei Treimi, este exclusă posibilitatea ca această realitate să se schimbe, fiind veșnică. Prin urmare, Sfântul Simeon înțelege unitatea dintre Persoanele Sfintei Treimi, adică ființa dumnezeiasă, pe de o parte, dar și modul lor de existență, și aici nu se mai referă numai la unitate, ci și la diversitate, adică existența Ipostasurilor divine. Și dacă dintru început, Persoanele dumnezeiești există pe de o parte în unitate de ființă și în diversitate ipostatică, el afirmă: *Τὰ γὰρ ἀεὶ ἡνωμένα καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ὄντα, ἀλλήλων πρῶτα εἶναι οὐ δύνανται*²⁵ – „Fiindcă cele ce sunt pururea unite și pururea la fel nu pot fi prime sau secunde între ele“²⁶.

Ce semnifică această afirmație? Faptul că dacă Persoanele dumnezeiești sunt pururea, atunci și nașterea și purcederea sunt pururea, de aceea nu pot fi Persoanele Sfintei Treimi într-o relație de subordonare sau clasificare convențională. Dacă „nașterea este pururea“ și „purcederea este pururea“, acest fapt conduce la ideea că din veci, de mai înainte de toți vecii, aceasta este realitatea din Sfânta Treime. Dacă persoana Fiului se naște pururea și persoana Sfântului Duh purcede pururea din Tatăl, nu poate exista un alt mod al existenței Celor Trei, decât așa cum este²⁷.

Ὅσα ὁ Πατήρ, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Πατρὸς – Câte le are Tatăl, le are și Fiul²⁷.

Ὅσα ὁ Υἱὸς, καὶ ὁ Πατήρ – câte le are Fiul, le are și Tatăl.
ὡσαύτως.

25. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIE, *Traité théologiques et éthiques*, I, coll. *Sources Chrétiennes*, no 122, Introduction, texte critique, traduction et notes par Jean Darrouzès, Paris, 1966, p. 98.

26. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 77.

27. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 57.

Βλέπω τόν Υἱόν, καί βλέπω τόν
Πατέρα,
ὁρᾶται Πατήρ Υἱῷ ἀπαραλλάκ-
τως,
πλήν ὁ μὲν γεννᾷ, ὁ δέ αἰ
γεννᾶται.

Θεός τῷ Πατρί ἴσος καί κατ'
οὐσίαν
καί κατὰ φύσιν καί κατὰ ἐξου-
σίαν

(155) καί κατὰ μορφήν ὄντως καί
κατ' ἰδέαν

καί κατὰ χρόνον Πατρός οὐδέπω
δίχα.

Πῶς προέρχεται; Ὡς ἐκ νοός ὁ
λόγος.

Πῶς χωρίζεται; Ὡς φωνή ἐκ τοῦ
λόγου.

Πῶς σωματοῦται; Ὡς γραφόμενος
λόγος.

Ἐκ τῶν ὑψηλῶν εἰς ταπεινά
κατήχθην

καί πρὸς ἑμαυτὸν λυπηθεὶς ἐγε-
νόμην

καί τό γένος ἔκλαυσα τό τῶν
ἀνθρώπων,

ὅτι ζητοῦσι παραδείγματα ξένα

ἐπινοίας τε καί πράγματα, καί
λέξεις

παρεισάγουσιν ἀπό τῶν ἀνθρω-
πίνων

ἐξεικονίζειν δοκοῦντες τήν θείαν
φύσιν

– Văd pe Fiul, Îl văd și pe Tatăl

– se vede Tatăl întru toate aseme-
nea Fiului.

– afară de faptul că Unul *naște*, iar
Celălalt Se *Naște pururea*.

– Dumnezeu este egal cu Tatăl
după ființă

– după fire, după putere,

– după formă și după înțeles.

– Și niciodată despărțit de Tatăl
după durată.

– Cum iese (din Tatăl)? Ca și cu-
vântul din minte.

– Cum se desparte de El? Ca glasul
de cuvânt

– Cum ia trup? Ca și cuvântul
scris.

– Din cele înalte M-am pogorât la
cele smerite

– Și M-am întristat în Mine În-
sumi,

– Și am plâns pentru neamul oa-
menilor

– pentru că ei caută exemple stră-
ine.

– aduc raționamente, realități și
cuvinte

– dintre cele omenești.

– socotind să înfățișeze prin ele
ca printr-o icoană firea dumneze-
iască

φύσιν, ἣν οὐδεὶς ἀγγέλων ἢ ἀν-
θρώπων²⁸

ἢ κατιδεῖν ἴσχυσεν ἢ ὀνομάσαι.

– fire pe care nimeni dintre îngerii
sau oameni²⁹

– n-a putut să o vadă sau să o nu-
mească.

Aceste realități dumnezeiești sunt atât de tainice și de nerostit și de negrăit, încât nicio minte omenească și nici îngerii nu cunosc și nu pot pătrunde aceste adevăruri. Cu totul rămâne ascuns și în întuneric. Ca un acoperământ: ἔθετο καὶ γὰρ ἀποκρυβὴν τὸ σκότος – „căci Și-a pus drept ascunziș înțunericul” (Ps 17:13)

Εἰ οὖν ἄφραστος, εἰ ὄνομα οὐκ
ἔχει,

εἰ ἀόρατος, εἰ ἀποκεκρυμμένος,

εἰ ἀπρόσιτος, εἰ μόνος ὑπὲρ
λόγον,

ὑπὲρ ἔννοιαν οὐ μόνον τὴν βρο-
τείαν,

ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν τῶν αὐτῶν
νόων

-ἔθετο καὶ γὰρ ἀποκρυβὴν τὸ
σκότος³¹

– Dar dacă e negrăit, dacă nu are
nume

– dacă e nevăzut, dacă e ascuns³⁰,

– dacă e neapropiat, dacă e singur
mai presus de cuvânt,

– dacă e mai presus de cugetarea
nu numai omenească,

– ci și a înseși minților nemateri-
ale

– „căci Și-a pus drept ascunziș
întunericul”³² (Ps 17:13)

În continuarea *Imnului 21*, Sf. Simeon atrage atenția singelului Ștefan și îl invită să recunoască sau să mărturisească la ce i-ar fi de folos dacă ar cunoaște aceste taine, și, de asemenea, îl interoghează despre inutilitatea de a introduce astfel de subiecte în discuțiile dintre credincioși, care de cele mai multe ori sunt prefigurarea unor erezii și discuții pierzătoare de suflet și de pace a minții. Îl invită, de asemenea, să recunoască dacă subiectul acestei întrebări îi aparține sau este purtătorul de cuvânt al unei alte personae sau expresia curiozității vreunui alt grup. Sfântul Simeon îi amintește că numai Apostolilor li s-au descoperit unele taine, lui Pavel și lui Ioan, iar ei s-au ferit și au păstrat

28. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIE, *Hymnes II*, (Hymnes 16-40), pp. 148.

29. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 58.

30. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 58.

31. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIE, *Hymnes II*, (Hymnes 16-40), pp. 150.

32. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 59.

discreție totală despre aceste subiecte și aceste momente de revelație din viețile lor.

- Οὐ γάρ τήν φύσιν, ἀλλά τῆς δόξης ὁρῶσι δόξαν. – Căci nu văd firea (Dumnezeirii),
 Ἀνθρώπου δέ ποίου εἰπεῖν ci slava Slavei
 τολμήσεις; – Cărui om i-a fost dată aceasta?
 Τοῦ Ἰωάννου ἢ Παύλου τοῦ με- – Lui Ioan sau marelui Pavel?
 γάλου;
 Ἄλλ' ὁ μὲν βοᾷ καί τοῖς πᾶσι – Dar unul strigă și vestește tutu-
 κηρύττει, ror
 ὅτι ἱμάντα μόνον ἢ σφαιρωτῆρα – că nu poate să-I dezlege nici mă-
 car
 ὑποδημάτων οὐκ ἐξισχύει λῦσαι – cureaua sau nasturii încăl-
 țămintelor
 ὁ δέ εἰς τρίτον οὐρανόν ὡς – iar celălalt că s-a suit până la al
 ἀνῆλθε treilea cer
 καί μετὰ ταῦτα εἰς παράδεισον – după care a fost răpit în rai (2
 ἦρθη, Co 12:2)
 μή τι σοί μόνω εἶπέ τι κατ' ἰδίαν, – oare ți-a spus numai ție ceva de-
 osebit?
 ὅπερ ἔκρυβες καί νῦν βούλει – ceva ce ai ascuns și acum vrei să
 κηρύξαι;³³ vestești?³⁴

3. Clarificarea pe care o aduce Sf. Simeon în ce privește modul în care unii despart pe Tatăl de Fiul. Prin raționament sau în realitate?

Sfântul Simeon, totuși, nu-l lasă lipsit de o explicație cu privi-
 re la întrebarea despre cum ar fi diferit Fiul de Tatăl, dacă doar prin
 raționament sau chiar în realitate.

- Τίς γάρ οὐ φρίξει καί τίς οὐ μὴ – Cine nu va tremura și nu va jeli
 πενθήσει
 τύφλωσιν καί σκότωσιν τῶν νῦν – Orbirea și întunecarea celor ce
 λεγόντων grăiesc

33. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIE, *Hymnes II, (Hymnes 16-40)*, pp. 152.

34. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 59

καί νεουργούντων αἵρεσιν ὄντως ξένην,	– și nascocesc acum erezia cu ade- vărat străină
ἀμφικρημονοῦσαν εἰς ἓν βάραθρον πάντας	– care îi rostogolește în prăpastie
τούς ἐρωτῶντας καί τούς ἐρω- τωμένους;	– pe toți ce întreabă și sunt în- trebați de acestea?
Εἴτε γάρ ἐπινοίᾳ χωρίσουσι τόν Λόγον,	– Căci fie că despart Cuvântul prin raționament,
εἴτε πράγματι, σφάλλουσι κακο- φρόνως	– fie în realitate, săvârșesc o gre- șeală rea
πίπτοντες εἰς αἵρεσιν ἀμφο- τέρωθεν·	– căzând în erezie, în amândouă felurile
τό γάρ πράγματι τομήν ποιεῖ τοῦ Λόγου,	– căci separarea în realitate pro- duce o tăiere a Cuvântului
τό δ' ἐπινοίᾳ σύγχυσιν ὥς μή χωρίζεσθαι ὅλως.	– iar cea prin raționament o a- mestecare
Φρίξον, ἄνθρωπε, κατάμαθε σου- τόν γε ³⁵ ,	– fără o distincție a lui ³⁶ .

Sfântul Simeon Noul Teolog îl invită pe sinclul Ștefan și ne invită pe toți să urmărim câteva sfaturi care cu siguranță ne ajută să ne apropiem de Dumnezeu și care ne feresc de orgoliul aparentei cunoașteri a unor taine ale lui Dumnezeu, prin care am putea cădea în slava deșartă, pierzătoare de suflet și de mântuire. Curiozitatea nu este întotdeauna cea care aduce câștig.

Ναί, κατάλιπε τήν φιλοπραγμο- σύνην	– Dar părăsește curiozitatea
καί τό βλάσφημον τῶν λέξεων ἀπόθου!	– și leapădă blasfemia cuvintelor tale!
Καί πρῶτον εἰπέ τό, πῶς ἡμεῖς σωθῶμεν,	– Spune întâi, cum ne mântuim noi,
ἔπειτα λέξον καί, πῶς αὐτός ἐσώθης,	– apoi spune și cum te-ai mântuit tu,

35. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIE, *Hymnes II, (Hymnes 16-40)*, pp. 154.

36. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 60.

ἵνα μή λόγῳ φανῇς ἡμᾶς δι-
δάσκων,
ἀλλὰ καί ἔργῳ ποιῶν προθυ-
μοτέρους.

– ca să nu te arăți învățându-ne
numai prin cuvânt,
– ci să ne faci mai râvnitori prin
fapte.

4. Nu există teologie și viață spirituală, fără împlinirea voii și a poruncilor lui Dumnezeu

Cuvintele sunt slabe în fața faptelor. Faptele sunt fundamentul cuvintelor și, fără fapte, cuvintele nu au nici un preț. Viața duhovnicescă este cea în care nu îți împodobești doar mintea cu idei, ci este participarea ta la „zidirea” pe Piatra care este Hristos. Adică, să ne lăsăm zidiți în opera Arhitectului, care ne învață că nu ne este de nici un folos discuția despre acoperiș, atunci când lipsește temelia:

Εἰ μή σεαυτὸν μέλλεις καταδικάζειν
καὶ κατακρίνειν, ὥς μή πράξας ἅ
λέγεις,³⁷
καὶ διὰ τοῦτο ὑπερβωαίνεις τοὺς
λόγους,
ὥς ἀρχὴν ποτε μή βαλὼν ἐν
τοιούτοις,
θεὸς τὴν πέτραν πρότερον τῶν
θεμελίων,
εἰς ἀέρα γὰρ οὐ συνίσταται
κτίσις!
Τὰς ἐντολάς ποιήσον Χριστοῦ,
τῆς πέτρας,
τοῦ δομήτορος τῆς θείας
ἐκκλησίας,
τοῦ νέου λαοῦ τῶν λογικῶν
προβάτων.

– De nu voiești să te osândești pe
tine însuși
– și să te judeci, ca nefăcând ceea
ce spui³⁸.
– și aceasta pentru că pui preț
prea mare pe cuvinte
– fără să le dai vreodată un fun-
dament
– pune mai întâi piatra temeliilor,
– căci o zidire nu se clădește în
aer!
– Fă poruncile lui Hristos, ale Pie-
trei,
– ale Ziditorului dumnezeieștii
Biserici,
– ale poporului cel nou, al oilor
cuvântătoare³⁹

37. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIE, *Hymnes II, (Hymnes 16-40)*, pp. 154.

38. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 60.

39. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 60.

Πρᾶξον καὶ λέξον κτίζων ἐπὶ τῆς πέτρας,	– lucrează și vorbește zidind pe Piatră.
μᾶλλον δὲ καὶ αὐτός ὑπὸ τῆς πέτρας κτίζου.	– sau mai degrabă lasă-te zidit pe tine însuși pe piatră.
Οὗτος καὶ ποιμὴν, οὗτος καὶ ἀρχιτέκτων,	– Acesta este și Păstorul, Acesta e și Arhitectul,
οὗτος καὶ θεμέλιος ἔστω σοι βίου.	– Acesta să-ți fie și temelia vieții.
Τί τῆς ὀροφῆς χρεῖα πρό θεμελίων;	– Ce trebuință e de acoperiș înainte de temelie?
Οἰκοδομή πρῶτον καὶ τότε στέγος,	– Întâi trebuie clădirea și apoi acoperișul.
πρᾶξις ἐν γνώσει καὶ οὕτως θεωρία.	– Fapta în cunoștință, și apoi contemplarea.
Τί πρό τοῦ τρύγους τὸν οἶνον θέλεις πίνειν; ⁴⁰	– De ce vrei să bei vinul înainte de zdrobirea strugurilor? ⁴¹

5. Dogmele se trăiesc și nu pot fi epuizate de înțelesuri pur raționale

Sfântul Simeon Noul Teolog critică lipsa de eficiență a demersului pur rațional și încercarea fără rezultat a separării artificiale ce ar putea fi între Peroanele Sfinte Treimi. Și etichetează această strădanie fără scop și fără vreun folos. Redau expunerea pe care o prezintă Sfântul Simeon Noul Teolog în finalul *Imnului 21* despre imposibilitatea de a cuprinde credința în formele restrânse ale rațiunii umane. Adică mintea și rațiunea umană reprezintă instrumente insuficiente în experiența tainelor lui Dumnezeu.

Încercarea de a explica modul separării reale sau mentale a Persoanei Tatălui de Persoana Fiului este una extrem de anevoioasă și nu ține cont de realitățile spirituale. Privite în ordine separată, cele două aspecte ale întrebării, despre separarea în realitate sau în raționament, conduc la erezie. Mintea este circumscrisă și nu are capacitatea de a pătrunde în chip desăvârșit realitățile divine, ci doar prin analogie:

40. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIEN, *Hymnes II, (Hymnes 16-40)*, p. 156.

41. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 61.

Καί γάρ οὐδέ πράγματι οὐδ’ ἐπινοία	– „De fapt, nici în realitate, nici prin cugetare.
τό ἀμέριστον μερίζεται τοῦ λόγου·	– nu se împarte Cuvântul ne-împărțit.
ὁ γάρ ἐν οἴκῳ ἔνδοθεν κεκλεισμένος,	– Căci cel închis înăuntrul casei
ἔξω δέ τὸν νοῦν περιπολοῦντα ἔχων	– având mintea umblând pe afară,
οὐ κατελείφθη ἄνους ἐν τῇ οἰκίᾳ,	– nu a fost părăsit fără minte în casă,
ἀλλὰ μετ’ αὐτοῦ καὶ ἔξω πάντως ἔστι.	– ci este negreșit cu ea și afară.
Τὸν οὖν χωρισμόν τοῦτον τί ὀνομάσεις;	– Deci, cum vei numi o astfel de despărțire?
Πρᾶγμα δὴ λέξεις ἢ ἐπίνοιαν εἵπης;	– O vei numi reală sau prin cugetare?
Εἰ ἐπίνοιαν, πῶς ὅλος ἔστιν ἔξω,	– Dacă e prin cugetare, cum atunci e întreagă afară?
εἰ δέ πρᾶγμα τι, πῶς ἔνδον τῆς οἰκίας;	– iar de e reală, cum este înăuntrul casei?
Καίτοι τί ἐστὶ τό παράδειγμα τοῦτο	– Dar ce este această pildă
πρὸς τὸν ὑπὲρ νοῦν καὶ διάνοιαν Λόγον; ⁴²	– pentru Cuvântul cel mai presus de minte și de cugetare ⁴³ ?

6. *Iconomia*

Persoanelor Sfintei Treimi

Ca și Întruparea, Nașterea Fiului din Tatăl și Purcederea Sfântului Duh din Tatăl rămân realități care, deși pot fi acceptate prin credință, nu pot fi înțelese de limitele raționale ale minții umane. Nu pot fi explicate prin realitate sau prin raționament nici Nașterea, nici Înălțarea și șederea de-a dreapta Tatălui, nici Purcederea Duhului Sfânt. Acestea

42. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIE, *Hymnes II*, (Hymnes 16-40), p. 164.

43. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIE, *Hymnes II*, (Hymnes 16-40), p. 164.

sunt taine dumnezeiești nepătrunse nici de mințile cele înțeleghătoare ale îngerilor și care nicicum nu se pot rosti. De ce?

„Ἐκ γάρ τοῦ Πατρὸς ἀποσταλεῖς ὁ Λόγος κατήλθε

καὶ ἐν γαστρὶ ἐνώκησεν ὅλος τῇ τῆς Παρθένου

καὶ ὅλος ἦν ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὅλος ἐν κοιλίᾳ

καὶ ὅλος ἐν τῷ σύμπαντι ἀχώρητος ὑπάρχων,

μή συσταλεῖς, μή σμικρυνθεῖς πάντως εἰσῆλθεν ὅλως

καὶ μείνας ἀναλλοιώτος *μορφὴν* ἔλαβε δούλου

καὶ γεννηθεῖς ἐγένετο ἄνθρωπος κατὰ πάντα,

ὅλος τὴν μήτραν διελθὼν καὶ γεγονώς ἐν κόσμῳ,

ὅλος πάλιν ἀναληφθεῖς, ὅθεν οὐκ ἐχωρίσθη.

Ταῦτα οὖν κατ' ἐπίνοιαν ἢ πρᾶγμα γεγονέναι

ὅλως εἰπεῖν τολμήσεως, τὰ ἀπόρρητα πᾶσιν

ἀγγέλοις, ἀρχαγγέλοις τε καὶ πάσῃ κτιστῇ φύσει;

Νοεῖται καὶ γὰρ ἀληθῶς, οὐ φράζεται δέ ὅλως,

οὐδέ καταλαμβάνεται νοῖ πάντως τελείως.

Πῶς οὖν Θεός καὶ ἄνθρωπος, ἄνθρωπος Θεός πάλιν

– Căci trimis din Tatăl, Cuvântul S-a pogorât

– Și S-a sălășluit întreg în pântecele Fecioarei

– Și a fost întreg în Tatăl și întreg în pântecele ei,

– întreg în totul, El cel neîncăput

– și necomprimat, nemicșorat, a intrat în întregime

– rămânând neschimbat, a luat chip de rob

– și născându-Se, S-a făcut om în toate,

– întreg trecând prin pântece și ajungând în lume.

– apoi iarăși înălțându-Se întreg acolo de unde nu S-a despărțit.

– Ai îndrăzni să spui că acestea s-au săvârșit fie în teorie, fie în fapt (în raționament sau în realitate)?⁴⁴

– acestea sunt de negrăit,

– pentru toți îngerii, arhanghelii, și toată firea creată?

– Căci ele pot fi înțelese cu adevărat, dar nu se pot spune nicicum

– nici nu se înțeleg în chip desăvârșit cu mintea.

– Deci cum Dumnezeu e și om și omul e iarăși Dumnezeu?

44. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 64.

καὶ τοῦ Πατρὸς ἐστὶν Υἱός, ὅλος
αὐτοῦ ἀχωρίστως,
καὶ τῆς Παρθένου γέγονε καὶ
προῆλθεν ἐν κόσμῳ
καὶ ἔμεινεν ἀχώρητος, ὡς εἴρηται,
τοῖς πᾶσιν;
Ἐπινοίᾳ ἢ πράγματι; εἰπέ. Πάντως
ἄρτι σιγήσεις⁴⁵

κἄν γάρ εἰπεῖν θελήσειας, ὁ νοῦς
σου λόγον οὐ δώσει
καὶ μείνη ἡ πολύλαλος ἀργήσασά
σου γλῶσσα.
Εἰ δέ θελήσειας εἰπεῖν πρᾶγμα
τὴν θείαν φύσιν,
πάντως εἴπης καὶ ποταπόν, ἐγὼ
γάρ οὐ γινώσκω⁴⁵“.

– Și fiind Fiul Tatălui, întreg ne-
despărțit de El,
– S-a făcut și Fiu al Fecioarei și a
ieșit în lume.
– și a rămas, cum s-a spus, neîncă-
put de toți?
– Prin raționament sau în reali-
tate? Spune! Negreșit acum vei
tăcea;
– căci chiar dacă ai vrea să spui,
mintea nu-ți va da cuvânt
– și limba ta mult grăitoare va ră-
mâne tăcută.
– Iar dacă vei voi să spui că firea
dumnezeiască este o realitate,
– spune și cum e anume, căci eu
nu știu⁴⁶.

7. Numele divine

Numele Persoanelor dumnezeiești nu pot reflecta realitatea dum-
nezeiască, decât prin contemplație. De aceea ele sunt doar ferestre
care conduc spre dumnezeire. Căci ceea ce cunoaștem despre numele
dumnezeiești sunt doar proprietăți ce evidențiază o armonie a modu-
lui co-existenței Persoanelor dumnezeiești. Între cele Trei Persoane
nu a existat, nu există și nu va exista vreo întrerupere de timp sau de
relație. Ele există concomitent și veșnic. Adică, nu a fost nici un timp
când cele Trei Persoane, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, să nu fi existat așa
cum există. Între Ele nu există întâietate sau existență secundară. Ele
există fără întrerupere, fără început și mereu aceleași: Tatăl, Fiul și Du-
hul Sfânt.

Εἴ τι οὖν τό ἐν ὀνομάζεται,

– Deci dacă Una este numită cu un
nume

45. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIEEN, *Hymnes II, (Hymnes 16-40)*, p. 166.

46. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 65.

τοῦτο κατὰ φύσιν καί εἰς τὰ λοιπὰ
θεωρεῖται,
χωρίς τοῦ “Πατὴρ” δηλαδή καὶ
“Υἱός” καὶ “Ἅγιον Πνεῦμα”,
ἤτοι τοῦ “γεννᾶν” ἐκτός καὶ
“γεννᾶσθαι” καὶ “ἐκπορεύεσθαι”·
μόνα γὰρ ταῦτα τῇ Ἀγίᾳ Τριάδι
φυσικῶς
τεκαίκατ’ιδιότηταναντιρρήτως
παρέπεται.

Ἀλλοίωσιν δέ ἢ ἀναποδισμόν ἢ
τὴν τῶν ὀνομάτων
ἐναλλαγὴν ἐν τούτοις οὐκ ἔστιν
ἐννοῆσαι ἡμᾶς ἢ εἰπεῖν.
Διὰ τούτων γὰρ τὰ τρία πρόσωπα
γνώριμα καθεστήκασιν
καὶ οὐδὲ τὸν Υἱὸν ἐν τούτῳ προ-
τάξει τοῦ Πατρὸς ἐστι δυνατόν,
οὐδὲ τοῦ Υἱοῦ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα,
ἀλλὰ ἅμα οὕτως εἰπεῖν·

“Πατὴρ, Υἱός καὶ Ἅγιον Πνεῦμα”,
μὴ διακοπῆς τινος ἐν τούτοις
ἀπὸ χρόνου ἢ στιγμῆς τὸ λεπτό-
τατον γινομένης,

ἀλλὰ σὺν τῷ Πατρὶ ἅμα καὶ ὁ Υἱός
ἐστι γεγεννημένος
καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκπορευόμενον⁴⁷

– acest nume este contemplat
după fire și în Celelalte
– afară de numele de „Tată”, „Fiu”
și „Duh Sfânt”
– adică de faptul de a „naște”, „a fi
născut” și „a fi purces”,
– căci numai acestea însoțesc
Sfânta Treime ca proprietăți,
– iar în acestea nu este îngăduit
să gândim sau să grăim o înstră-
inare
– redistribuire sau schimbare a
Numelor;
– Căci prin ele s-au făcut cunos-
cute
– în mod distinct cele Trei Per-
sone
– și nu este cu putință în aceasta a
pune pe Fiu înaintea Tatălui
– nici pe Duhul Sfânt înaintea Fiu-
lui, ci numai de a spune în același
timp:
– Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt
– fără ca între acestea
– să se facă nici cea mai subtilă
întrerupere de timp sau de mo-
ment,
– căci deodată cu Tatăl este năs-
cut și Fiul
– și e purces și Duhul Sfânt⁴⁸.

47. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIAN, *Catéchèses*, (23-34), coll. *Sources Chrétiennes*, no 113, tom. III, introduction, texte critique et notes par Mgr. Basil KRIVOCHÉINE, traduction par Joseph PARAMELLE, Les éditions du Cerf, Paris, 1965, p. 262.

48. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Cateheze*, în: *Scriseri II*, studiu introductiv și traducere diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 2003, p. 340.

8. Teologie Trinitară

În revelația pe care o are, Sfântul Simeon relatează despre cuvintele primite de la Sfântul Duh, care îi spune: „Iată, Eu sunt Duhul, în care și prin care este Fiul“, și, de asemenea, vede pe Fiul care îi descoperă: „Iată Eu, Fiul, în care este Tatăl“. În urma acestui dialog, căutarea lui Dumnezeu continuă prin încercarea de a cunoaște locul sau modul prezenței Treimii în sufletul omului. „Dar, în mine, cum ești (Treime)?“ – întreabă Sfântul Simeon. Și răspunsul este pe măsură:

„Întreagă în întregime, nedespărțită și netăiată [...]. Dacă ești cumva în Mine, nu poți spune că știi pe Cineva, întrucât ești om și circumscris – (ἄνθρωπος καὶ περιγραπτός εἶς,) și pentru a fi mai aproape de om, Unul din noi (din Persoanele Treimice) este ca într-o circumscriere într-un loc – ὡς ἐν περιγραφῇ πέλω καὶ τόπῳ –, căci Unul este circumscris“.

Dar, deși este ca într-o circumscriere legată de loc și de cele văzute, nu este vreun spațiu sau timp care L-ar putea cuprinde pe Cel circumscris și nici firea dumnezeiască. De aceea Sfântul Simeon își continuă cele descoperite arătând că, după fire, Treimea este dincolo de orice:

„Dar potrivit firii Mele sunt cu totul nevăzută, necircumscrișă, ne-rătătită, nefigurabilă, nepipăită, nemișcată și pururea mișcată, toate umplându-le și nefiind nicidecum nicăieri, nici în tine, nici în altcineva dintre cei din vechime, nici în îngerii sau proorocii care sunt acum aproape de Mine, și de care n-am fost văzut nicidecum, nici nu voi fi vreodată văzut“.

Iată și textul în original:

„Ζητῶν οὖν εὐρίσκει τοῦτο μήτε ἀρχὴν τέλους ἔχον μήτε μεσότητα κεκτημένον· ὡς δὲ ἐπὶ τούτοις ἔξαπορεῖ, καὶ ἰδοὺ τρία ἐν αὐτῷ, τό δι' οὗ καὶ ἐν ᾧ καὶ εἰ ὄν. Καὶ ταῦτα ἰδὼν, μαθεῖν ἐρωτᾷ καὶ ἀκούει τρανῶς· “Ἰδοὺ ἐγὼ τό Πνεῦμα δι' οὗ καὶ ἐν ᾧ ὁ Υἱός” καὶ “Ἰδοὺ ἐγὼ ὁ Υἱός εἰς ὃν ὁ Πατήρ”. Ἐπὶ πλεῖον δ' ἐπαποροῦντος αὐτοῦ, “Ἰδοὺ” πάλιν φησὶν “ὁρᾷς” ὁ Πατήρ. “Καὶ ἐγὼ” φησὶν ὁ Υἱός “ἐν τῷ Πατρὶ”. Καὶ τό Πνεῦμα ἔλεγεν· “Ὅντως ἐγὼ· δι' ἐμοῦ γάρ τόν Πατέρα καὶ τόν Υἱόν ὁ βλέπων ὁρᾷ καὶ ὁρῶν τῶν ὁρωμένων ἐξίσταται”. Ποῦ ὄντας; “Ἐν ᾧ οὐδεὶς οἶδεν οὐκ ἀνθρώπων, οὐκ ἀγγέλων, πλήν αὐτῆς τῆς μιᾶς ἐμοῦ καὶ ἐνάδος καὶ ὑπὲρ οὐσίαν οὐσίας καὶ φύσεως”. Ἐν ἐμοὶ δέ, φησί, πῶς; “Ὅλη καθόλου· ἀχώριστος γάρ εἰμι πάντη καὶ ἄτμητος, τό ἐν κἀν ταῖς ὑποστάσεσιν ἔχουσα. Εἰ οὖν ἐν ἐμοὶ πῶς ἢ πού πέλεις, μή εἰδέναι φαίης τινά. Καθό

μέν ἄνθρωπος καὶ περιγραφτός εἷς, ὡς ἐν περιγραφῇ πέλω καὶ τόπῳ, περιγραφτός γάρ γεγόνε βρωτωθεὶς καὶ ὁ εἷς ἐξ ἡμῶν· κατὰ δέ τήν ἐνοῦσάν μοι φύσιν πάμπαν ἀόρατος, ἀπερίγραφτος, ἀσχημάτιστος, ἀναφής, ἀψηλάφητος, ἀκίνητος, ἀεικίνητος, πάντα πληροῦσα καὶ οὐδαμοῦ τό σύνολον οὔσα, οὐκ ἐν σοί, οὐκ ἐν ἄλλῳ τινί τῶν πάλαι ἢ τῶν νῦν ἐγγιζόντων ἀγγέλων ἢ προφητῶν, οἷς οὐδ' ὥράθην ὅλως, οὐδ' ὁρῶμαί ποτε⁴⁹.

– „Cercetând găsește că aceasta nu are nici început, nici sfârșit, nici mijloc. Și nedumerit pentru aceasta, iată că trei lucruri se arată în el: cel prin care, cel în care și cel pentru care. Și văzându-le pe acestea, întrea-bă vrând să afle și aude limpede: «Iată, Eu, Duhul, prin Care și în Care e Fiul» și «Iată, Eu, Fiul, în Care este Tatăl». Și fiind el încă și mai nedume-rit, îi spune iarăși Tatăl: «Iată, vezi!». «Și Eu – zice Fiul – sunt în Tatăl», iar Duhul spune: «Cu adevărat Eu sunt, căci prin Mine vede cel ce privește pe Tatăl și pe Fiul și iese (în extaz) din cele văzute». Unde sunt Aceștia? În locul pe care nimeni dintre oameni, nici dintre îngeri nu-l știe afară de Unimea și ființa și firea Mea mai-presus-de-ființă. Dar în mine, spune, cum ești (Treime)? «Întreagă în întregime; căci sunt cu totul nedespărțită și netăiată, păzind unitatea chiar și prin ipostasuri. Deci dacă ești cumva sau undeva în Mine, n-ai putea spune că știi pe Cineva. Întrucât ești om și circumscris, sunt și Eu ca într-o circumscriere și într-un loc, fiindcă Unul din noi S-a făcut circumscris întrupându-Se; dar potrivit firii Mele sunt cu totul nevăzută, necircumscrisă, nearată, nefigurabilă, nepipăi-tă, nemișcată și pururea mișcată, toate umplându-le și nefiind nicidecum nicăieri, nici în tine, nici în altcineva dintre cei din vechime, nici în îngerii sau proorocii care sunt acum aproape de Mine, și de care n-am fost văzut nicidecum, nici nu voi fi vreodată văzut»⁵⁰.

9. Doxologie

Dumnezeu Cel în Treime este cel mai adânc dintre paradoxuri. El este cu totul în afara creației și prezent în întreaga creației. Dumnezeu este neschimbabil dar și de neoprit. El este întreg nemișcat și pururea în mișcare. Cel ce se arată stăluind și ca Cel ce se ascunde în nori ca

49. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIAN, *Traité Théologiques et éthiques* II, coll. *Sources Chrétiennes*, nr. 129, introduction, texte critique, traduction et notes de Jean Darrouzès, tom. II, (4-15), Les éditions du Cerf, 2 Paris, 1967, pp. 208 și 210.

50. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 302.

un soare lipsit cu totul de raze. Cel ce este Neapropiat, este ascuns în chip nevăzut înăuntrul meu, scrie Sfântul Simeon Noul Teolog. Se arată strălucitor, și iarăși văzut doar de ochii minții. „Umpli întreg toate, fiind întreg în afară de Toate“. După fire, în afară de toate; după har, prezent în toate.

Ταῦτα πρὸς σέ μου λέγοντος, τὸν ποιητὴν τοῦ κόσμου,
τὸν ἄνω πρὶν φαινόμενον καὶ πάλαι με κρυβέντα
καὶ ὕστερον ἀκτῖσί με ὅλον περικυκλοῦντα,
αἰφνης σε ὅλον ἐν ἐμοί καθορῶ γεγονότα,
τὸν ἄνω πρὶν φαινόμενον, ἀλλὰ κρυβέντα πάλιν
νέφει, καθάπερ ἥλιος ἀκτίνων ὅλως δίχα.
Ὡς οὖν ἐκεῖνος προσιτός ἐστι τοῖς καθορῶσι
(87) καὶ τότε μᾶλλον οἰονεῖ ὅλος πᾶσιν ὁρᾶται,
οὕτω καὶ σύ μοι προσιτός κεκρυμμένος ἐντός μου
τυγχάνεις, ὁ ἀπρόσιτος, ὁμμασιν νοεροῖς μου,
ὥς οἶδας, ὁπτανόμενος, κατὰ μικρὸν αὐξάνων,
φαιδρότερον δεικνύμενος, φαιδρότερον ἀστράπτων·
ἄλλοτε πάλιν φαίνῃ μοι ἀπρόσιτος εἰς ἅπαν.
Διὸ καὶ μεγαλύνω σου τὴν ἀκαταληψίαν,
τὴν ἀγαθότητα τὴν σὴν κηρύττων ἐκβοῶ σοι·

– spunându-ți acestea, Făcătorule al lumii,
– Ție care străluceai mai înainte de sus
– apoi iarăși Te-ai ascuns de mine
– și pe urmă iarăși m-ai înconjurat de raze,
– Cel ce de sus, odinioară mi Te-ai arătat strălucind
– Dar Te-ai ascuns iarăși în nor ca un soare lipsit cu totul de raze
– Deci, așa cum acela e apropiat pentru cei ce-l văd
– și atunci se arată oarecum tuturor întreg,
– tot așa și Tu îmi ești apropiat, ascuns înăuntrul meu.
– Tu, Cel neapropiat, fiind văzut de ochii minții mele
– precum Tu știi, sporind câte puțin
– arătându-Te tot mai strălucitor, fulgerând tot mai luminos
– pentru ca altcândva iarăși să mi Te arăți cu totul neapropiat.
– De aceea măresc necuprinderea ta
– și vestind bunătatea Ta strig Ție:

Δόξα τῷ οὕτως τήν ἡμῶν δο-
 ξάσαντι οὐσίαν,
 δόξα τῇ ἀμετρήτῳ σου, Σωτήρ,
 συγκαταβάσει,
 δόξα τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου, δόξα
 τῇ δυναστείᾳ,
 δόξα σοι, ὅτι ἄτρεπτος,
 ἀναλλοίωτος μένων
 ὅλος τε εἰ ἀκίνητος, ἀεικίνητος
 πέλων,
 ὅλος ἐκτός τῆς κτίσεως, ὅλος
 δ' ἐν πάσῃ κτίσει,
 ὅλος τὰ σύμπαντα πληροῖς, ὅλος
 ὢν ἔξω πάντων,
 ὑπέρ τὰ πάντα, Δέσποτα, ὑπέρ
 ἀρχήν δέ πασαν,
 ὑπέρ οὐσίαν ἅπασαν, ὑπέρ
 φύσεως φύσιν,
 ὑπέρ αἰῶνας ἅπαντας, ὑπέρ φῶς
 ἅπαν, Σῶτερ,
 ὑπέρ οὐσίας νοεράς, ἔργον σόν
 γάρ κάκεῖναι⁵¹,

– Slavă Ție, Celui ce ai slăvit așa
 ființa noastră!
 – Slavă, Mântuitorule, pogorârii
 Tale nemăsurate la noi,
 – Slavă milei Tale! Slavă puterii
 Tale!
 – Slavă Ție, că rămânând nemodi-
 ficat
 – și fiind nemișcat, ești pururea în
 mișcare
 – întreg în afara creației și întreg
 în toată creația
 – umpli întreg toate fiind întreg în
 afară de toate
 – mai presus de toate, Stăpâne,
 mai presus de toți vecii
 – Mai presus de toată ființa, mai
 presus de firea firii,
 – mai presus de toți vecii, mai
 presus de toată lumina, Mântuito-
 rule
 – mai presus de ființele înțele-
 gătoare, căci și acelea sunt lucrul
 Tău⁵².

10. Laudă Preasfinte Treimi

Sfântul Simeon Noul Teolog își exprimă recunoștința față de bunătățile și darurile primite de la Dumnezeu: viața, înțelepciunea, iertarea, îndelunga răbdare, credința etc. Se cuvine laudă Preasfintei Treimi și închinare adusă lui Dumnezeu pentru iubirea față de noi oa-

51. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIAN, *Hymnes 15, (Hymnes 1-15)*, tome I, coll. *Sources Chrétiennes*, no 156, *Introduction, texte critique et notes par Johannes Kod-er*, traduction par Joseph Paramelle, Paris, 1969, pp. 281-282.

52. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Imne, Epistole și Capitole*, în: *Scrieri I*, pp. 91-92.

menii. Închinarea cuvenită Sfintei Treimi nu izvorăște din satisfacerea unei curioșități sau urmare a unor minuni, ci prin iubirea Sa și împlinirea poruncilor Sale aducătoare de viață și fericire veșnică.

Δόξα σοι, Πάτερ καὶ Υἱέ καὶ τό
 Ἅγιον Πνεῦμα,⁵³
 θεότης ἀπερίγραπτε, ἀμέριστε
 τῇ φύσει,
 σέ προσκυνοῦμεν ἅπαντες ἐν
 Πνεύματι Ἁγίῳ,
 οἱ τό Πνεῦμά σου ἔχοντες ὡς
 παρά σοῦ λαβόντες
 καὶ ὁρῶντες τὴν δόξαν σου οὐ
 πολυπραγμονοῦμεν,
 ἀλλ' ἐν αὐτῷ σε βλέπομεν
 ἀγέννητον Πατέρα
 καὶ γεννητόν τόν ἀπό σοῦ προ-
 ερχόμενον Λόγον,
 ἄτμητον οὖν, ἀσύγχυτον προσκυ-
 νοῦμεν Τριάδα,
 ἐν μιᾷ τῇ θεότητι καὶ ἀρχῇ καὶ
 δυνάμει, ἀμήν.⁵⁴

– Slavă Ție, Tată și Fiule și Duhule
 Sfinte,
 – Dumnezeuire **necircumscrisă,**
neîmpărțită prin fire.
 – Ție ne închinăm în Duhul Sfânt
 – câți avem Duhul ca unii ce L-au
 primit de la Tine
 – **și văzând slava Ta, nu o cerce-**
tăm cu curiozitate,
 – ci vedem în El (În Duhul) **pe Ta-**
tăl cel nenăscut
 – Și pe **Cuvântul născut,** ieșit din
 Tine.
 – Deci ne închinăm Treimii neîm-
 părțite și neconfundate
 – într-o **unică dumnezeire** și stă-
 pânire și putere. Amin⁵⁵.

53. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIE, *Hymnes II*, (Hymnes 16-40), p. 166.

54. SYMÉON LE NOUVEAU THÉOLOGIE, *Hymnes II*, (Hymnes 16-40), p. 168.

55. SF. SIMEON NOUL TEOLOG, *Discursuri Teologice și Etice*, p. 65.